

ЗАФАРБОВУВАННЯ

Слайди до лекцій з дисципліни
«Математичні та алгоритмічні основи комп'ютерної графіки»

Лектор: к.т.н., доцент Сулема Є.С.

Каф. ПЗКС, ФПМ, КПІ ім. Ігоря Сікорського

2019/2020 навч. рік

Що розуміють під зафарбовуванням?

- **2D** ⇒ заповнення кольором (*filling*)
- **3D** ⇒ розрахунок кольору (*shading* + *lightening* → *rendering*)

Алгоритми заповнення кольором

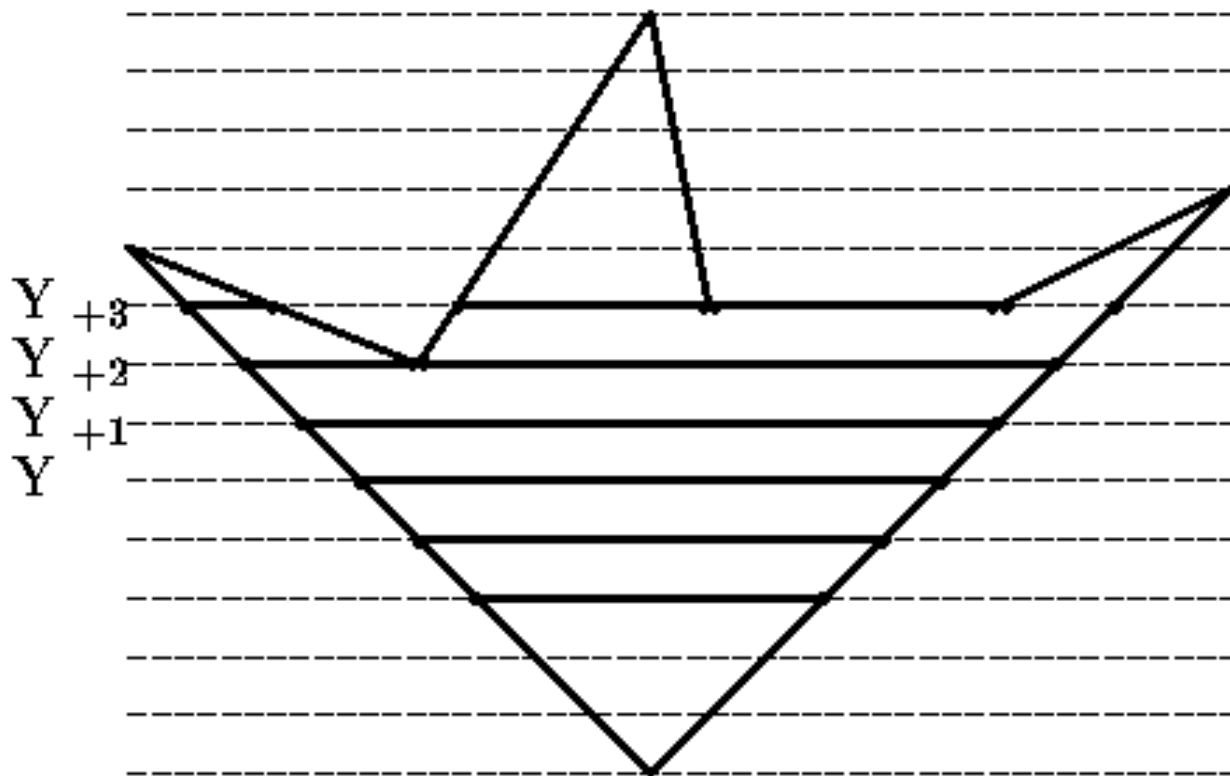
Варіанти заповнення

- Заповнення кольором внутрішньої частини багатокутника, що заданий координатами вершин (алгоритм порядкового заповнення);
- зафарбовування області, яка або окреслена границею іншого кольору, або зафарбована іншим кольором (алгоритм заповнення з початкової точки).

Алгоритм порядкового заповнення

- Алгоритм базується на припущенні, що сусідні піксели у рядку однакові та змінюються лише там, де рядок перетинається з ребром багатокутника. Це називається когерентністю растрових рядків (рядки сканування Y_i , Y_{i+1} , Y_{i+2} на рисунку). При цьому достатньо визначити X-координати перетинів рядків сканування з ребрами багатокутника. Пари відсортованих точок перетину задають інтервали зафарбування.

- Крім того, якщо які-небудь ребра перетинались i -м рядком, то вони скоріше за все будуть перетинатися також і рядком $i+1$ (рядки сканування Y_i та Y_{i+1} на рисунку). Це називається когерентністю ребер.

При переході до нового рядка легко обчислити нову X-координату точки перетину ребра, використовуючи X-координату старої точки перетину і тангенс кута нахилу ребра:

$$X_{i+1} = X_i + 1/k,$$

де k – тангенс кута нахилу ребра.

$$k = dy/dx,$$

оскільки $dy = 1$, то $1/k = dx$.

Зміна ж кількості інтервалів зафарбовування виникає лише тоді, коли в рядку сканування з'являється вершина.

- Для кожного рядка сканування розглядаються лише ті ребра, які перетинають рядок. Вони задаються списком активних ребер (САР).
- При переході до наступного рядка для ребер, що перетинаються, переобчислюються X-координати перетинів.
- При появі в рядку сканування вершин виконується перебудова САР.
- Ребра, які перестали перетинатися, видаляються з САР, а всі нові ребра, що перетинаються рядком, заносяться у нього.

Кроки алгоритму

1. Підготувати службові цілочисельні масиви Y -координат вершин та номерів вершин.
2. Одночасно відсортувати Y -координати по зростанню та масив номерів вершин для того, щоб можна було визначити вихідний номер вершини.
3. Визначити границі зафарбовування по осі Y – $Y_{\min}$ та $Y_{\max}$. Починаючи з поточного значення $Y_c = Y_{\min}$, виконувати пункти 4-9 до завершення зафарбовування.
4. Визначити число вершин, що розташовані у поточному рядку сканування (рядку з Y_c).

-
5. Якщо вершини є, то для кожної з вершин доповнити САР, використовуючи інформацію про сусідні вершини. Для кожного ребра в САР заносяться:
    - максимальне значення Y-координати ребра,
    - приріст X-координати при збільшенні Y на 1,
    - початкове значення X-координати.
  6. Якщо знаходяться горизонтальні ребра, то вони просто зафарбовуються і інформація про них в САР не заносяться. Якщо після цього з'ясовується, що САР пустий, то зафарбовування закінчене.

-
7. Відповідно до САР визначається наступна Y -координата найближчої вершини Y_n .
    - В циклі від Y_c до Y_n :
    - вибрати з САР та відсортувати X -координати перетинів активних ребер з рядком сканування;
    - визначити інтервали та виконати зафарбування;
    - переобчислити координати перетинів для наступного рядка сканування.
  8. Перевірити чи не досягли максимальну Y -координату. Якщо досягли, то зафарбування закінчене.
  9. Очистити САР від ребер, що закінчилися у рядку Y_n та перейти до пункту 4.

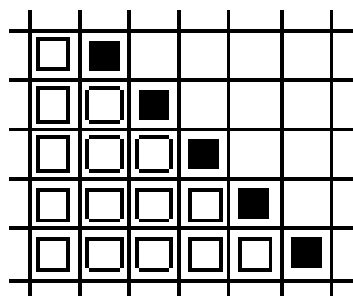
Алгоритм заповнення з початкової точки

- В алгоритмі заповнення з початкової точки задається область, що зафарбовується, колір, яким буде зафарбовуватися ця область, та початкова точка в області, починаючи з якої виконується зафарбовування.

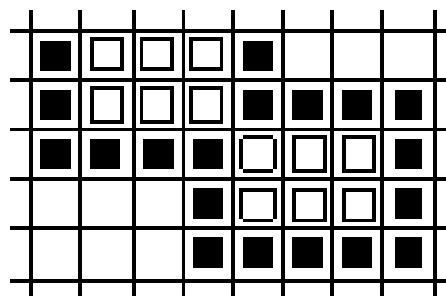
По способу завдання області поділяються на два типи:

- 1) гранично-визначені, що задаються своєю замкненою границею, причому такою, що колір пікселів границі відрізняється від кольору внутрішньої (тобто тієї, що перефарбовується) частини області. На колір пікселів внутрішньої частини області накладаються дві умови - він має відрізнятися від кольору пікселів границі та кольору перефарбування. Якщо всередині гранично-визначеної області є ще одна границя, що намальована пікселями того ж кольору, що і зовнішня границя, то відповідна частина області не повинна перефарбовуватися;
- 2) внутрішньо-визначені, що намальовані одним визначеним кольором. При зафарбовуванні цей колір замінюється на новий колір – колір зафарбовування.

- Область, що зафарбовується, або її границя – це певна зв'язна множина пікселів.
- По способу доступу до сусідніх пікселів області розділяються на 4-х та 8-ми зв'язні:

а)

б)

а) 4-х зв'язна внутрішньо-визначена область

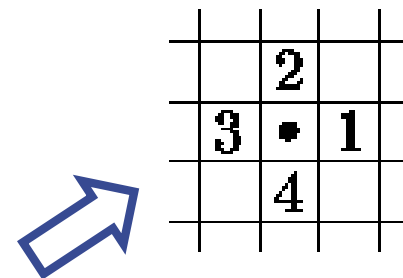
б) 8-ми зв'язна внутрішньо-визначена область

(білим кольором показані піксели області, а чорним – піксели границі)

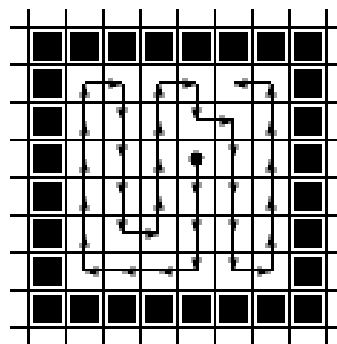

Важливо: для 4-х зв'язної прямокутної області границя 8-ми зв'язна (рис. а) і навпаки – у 8-ми зв'язної області границя 4-х зв'язна (рис. б). Отже, заповнення 4-х зв'язної області 8-ми зв'язним алгоритмом може призвести до "просочування" кольору через границю та зафарбовування пікселів в прилеглий області. Загалом, 4-х зв'язну область можна зафарбовувати як 4-х, так і 8-ми зв'язним алгоритмом. Зворотне ж невірно.

- Кроки ітеративного алгоритму заповнення 4-х зв'язної гранично-визначеної області:
  1. Помістити координати початкової точки в стек.
  2. Для кожного з 4-х сусідніх пікселів перевірити чи є він граничним чи вже перефарбований. Якщо ні, то занести його координати в стек.
  3. Поки стек не пустий:
    - а) отримати координати пікселя з стека,
    - б) перефарбувати піксел.

- Приклад порядку перебору сусідніх пікселів
- Порядок зафарбування простої гранично-визначеної області:

Алгоритми розрахунку кольору

Складові процесу розрахунку кольору

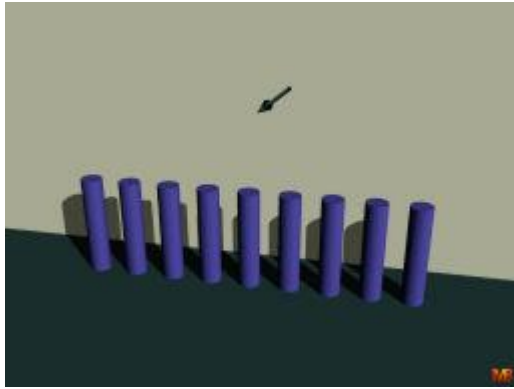
- Розрахунок освітлення (*lightening*) → модель освітлення
  - Розрахунок затінення (*shading*) → метод зафарбовування
-
- Візуалізація (*rendering*) → накладання текстур, освітлення, затінення, застосування ефектів (наприклад, туман)

Види освітлення

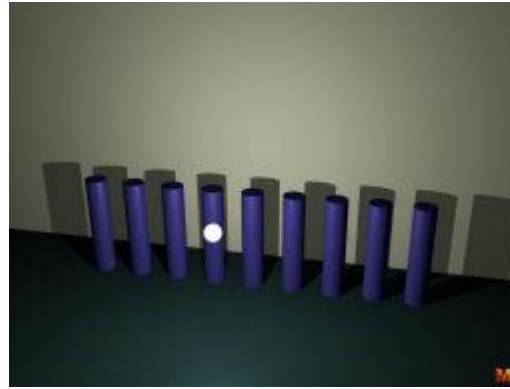
- Глобальне освітлення – беруться до уваги властивості всієї сцени,
- локальне освітлення – береться до уваги матеріал, геометрія поверхні та характеристики світла (колір, відстань від джерела світла, тип джерела світла).

Типи джерел освітлення

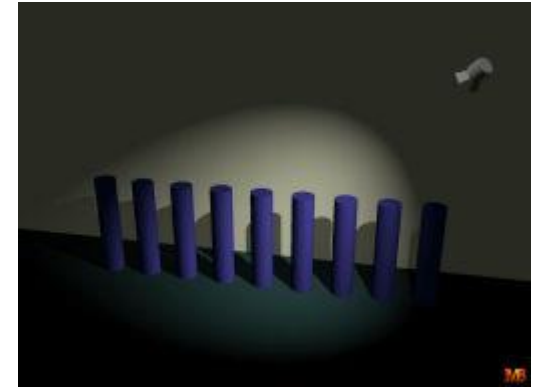
- Навколишнє світло (*ambient*) – непряме та не спрямоване всебічне освітлення;
- нескінченно віддалене джерело (*infinite light*) – спрямоване всебічне освітлення (вектор освітлення вважається однаковим для всіх об'єктів в сцені);
- точкове джерело (*point light*) – світло рівномірно випромінюється з певної точки в усі боки;
- прожектор (*spotlight*) – спрямоване світло, що випромінюється з певної точки в межах деякого кута.

- Нескінченно віддалене джерело: напрямок та інтенсивність світла однакові для всіх точок.

- Точкове джерело: інтенсивність світла обернено пропорційна відстані до джерела.

- Прожектор: область світла – конус, інтенсивність зменшується зі збільшенням кута.

Типи матеріалів

- Матеріали, що розсіюють світло (*diffuse*) – наприклад, тканина, камінь, дерево;
- матеріали, що віддзеркалюють світло (*specular*) – наприклад, дзеркальні та металеві поверхні;
- матеріали, пропускають світло (*translucent*) – наприклад, вода, скло (тобто прозорі та напівпрозорі матеріали).

Моделі освітлення

- Інтенсивність навколишнього світла в будь-якій точці поверхні:

$$I_{amb} = K_a \cdot I_a,$$

де K_a – коефіцієнт відбиття поверхні,

I_a – інтенсивність навколишнього світла.

- Дифузійне відбиття світла точкового джерела від ідеального розсіювача визначається за законом Ламберта:

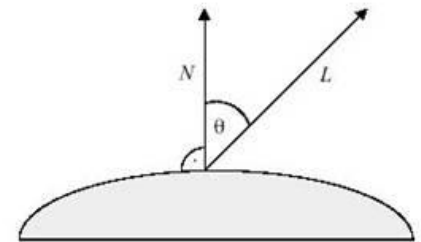
$$I_r = I_p \cdot P_d \cdot \cos(\theta),$$

де I_r – інтенсивність відбитого світла,

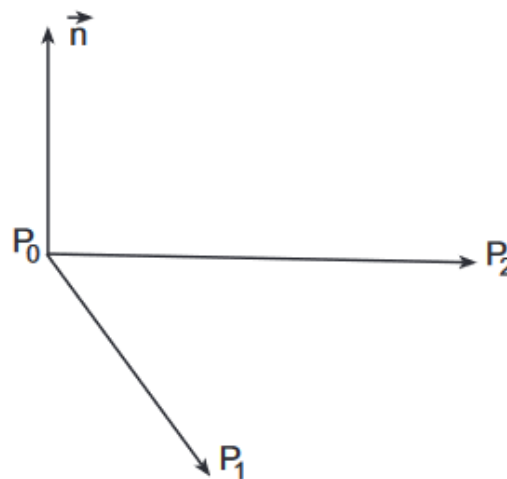
I_p – інтенсивність точкового джерела,

$0 \leq P_d \leq 1$ – коефіцієнт дифузійного відбиття,

$0 \leq \theta \leq \pi/2$ – кут між напрямком світла та нормалю до поверхні.

Обчислення нормалі до поверхні ґрунтується на тому, що поверхня – це полігон, що задається принаймні 3 точками:

$$\text{Тоді } \vec{n} = \overrightarrow{P_0P_1} \times \overrightarrow{P_0P_2}.$$

В реальних сценах, окрім світла від точкових джерел, присутнє й розсіяне світло, яке спрощено враховується за допомогою коефіцієнту розсіювання:

$$I = I_r \cdot P_r + I_p \cdot Pd \cdot \cos(\theta),$$

де I_r – інтенсивність розсіяного світла,

$0 \leq P_r \leq 1$ – коефіцієнт відбиття розсіяного світла.

Інтенсивність світла зменшується залежно від відстані та середовища поширення:

$$I = I_r \cdot P_r + \frac{I_p \cdot Pd \cdot \cos(\theta)}{d + K},$$

де d – відстань від центра проекції до об'єкта,

$K > 0$ – довільна константа.

Обчислення інтенсивності відбитого світла від дзеркальної поверхні (дзеркальне відбиття) визначається емпіричною моделлю Фонга:

$$I_s = I_p \cdot W(\lambda, \theta) \cdot \cos^n(\varphi),$$

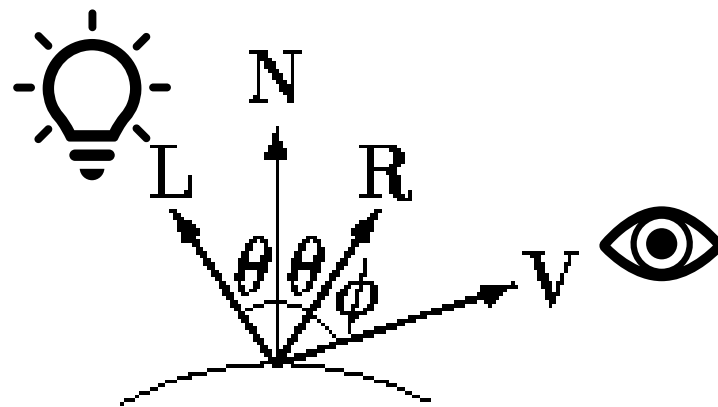
де $W(\lambda, \theta)$ – крива відбиття;

$$-\pi/2 \leq \varphi \leq \pi/2,$$

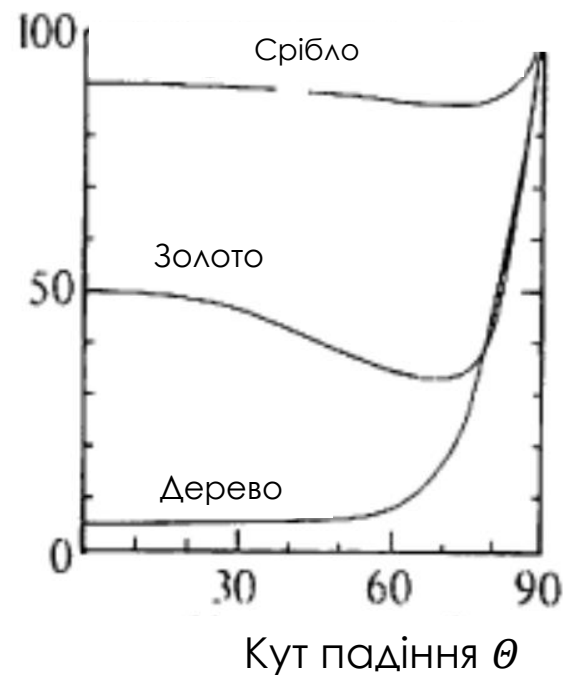
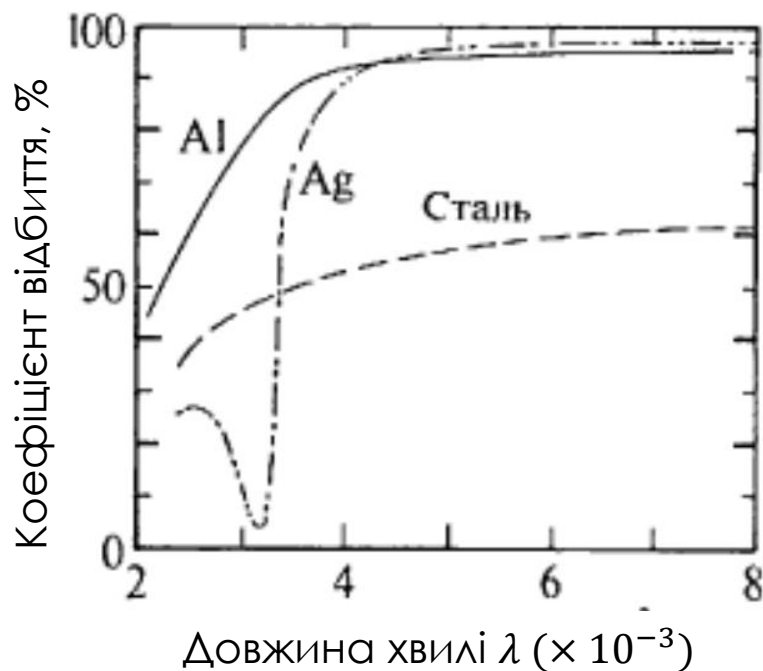
$$1 \leq n \leq 200.$$

Для ідеального відбивача $n = \infty$.

Для матових, негладких поверхонь типу крейди або сажі $n \approx 1$.

$W(\lambda, \theta)$ – крива відбиття, що визначає відношення дзеркально відбитого світла до світла, що падає, як функцію кута падіння θ та довжини хвилі λ :

Для спрощення замість знаходження $W(\lambda, \theta)$ використовують емпірично визначену константу (K_s).

Сумарна модель освітлення:

$$I = I_r P_r + \frac{I_p}{d + K} (P_d \cos(\theta) + K_s \cos^n(\varphi))$$

- Якщо джерел світла декілька:

$$I = I_r P_r + \sum_{j=1}^m \frac{I_{p_j}}{d + K} (P_d \cos(\theta_j) + K_s \cos^n(\varphi_j))$$

де m – кількість джерел світла.

$$\cos \theta = \frac{\bar{N} \cdot \bar{L}}{|\bar{N}| \cdot |\bar{L}|} = \bar{N}_e \cdot \bar{L}_e,$$

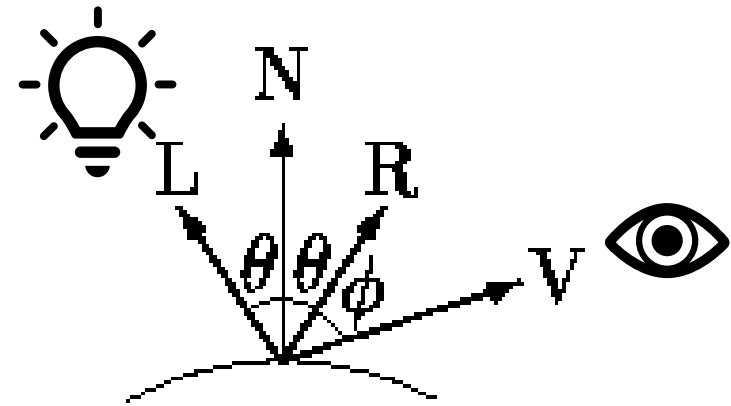
де $\bar{N}_e$ та $\bar{L}_e$ – одиничні вектори нормалі та світла відповідно.

$$\cos \varphi = \frac{\bar{R} \cdot \bar{V}}{|\bar{R}| \cdot |\bar{V}|} = \bar{R}_e \cdot \bar{V}_e,$$

де $\bar{R}_e$ та $\bar{V}_e$ – одиничні вектори нормалі та світла відповідно.

Розглянемо приклад розрахунку для металевого об'єкта за умови, що:

- $I_r = 1, I_p = 10,$
- $K_s = 0.8, P_r = P_d = 0.15, n = 5,$
- $d = 0, K = 1.$

Нехай $\bar{N} = \bar{j}, \bar{L} = -\bar{i} + 2\bar{j} - \bar{k}, \bar{V} = \bar{i} + 1.5\bar{j} + 0.5\bar{k}.$

Тоді вектор відбиття: $\bar{R} = \bar{i} + 2\bar{j} + \bar{k}.$

Знайдемо кути:

$$\cos \theta = \frac{\bar{j} \cdot (-\bar{i} + 2\bar{j} - \bar{k})}{1 \cdot \sqrt{(-1)^2 + 2^2 + (-1)^2}} = \frac{2}{\sqrt{6}} \Rightarrow \theta = \arccos \frac{2}{\sqrt{6}} \approx 35^\circ;$$

$$\cos \varphi = \frac{(\bar{i} + 2\bar{j} + \bar{k}) \cdot (\bar{i} + 1.5\bar{j} + 0.5\bar{k})}{\sqrt{1^2 + 2^2 + 1^2} \cdot \sqrt{1^2 + 1.5^2 + 0.5^2}} = \frac{9}{2\sqrt{21}} \Rightarrow \varphi \approx 11^\circ.$$

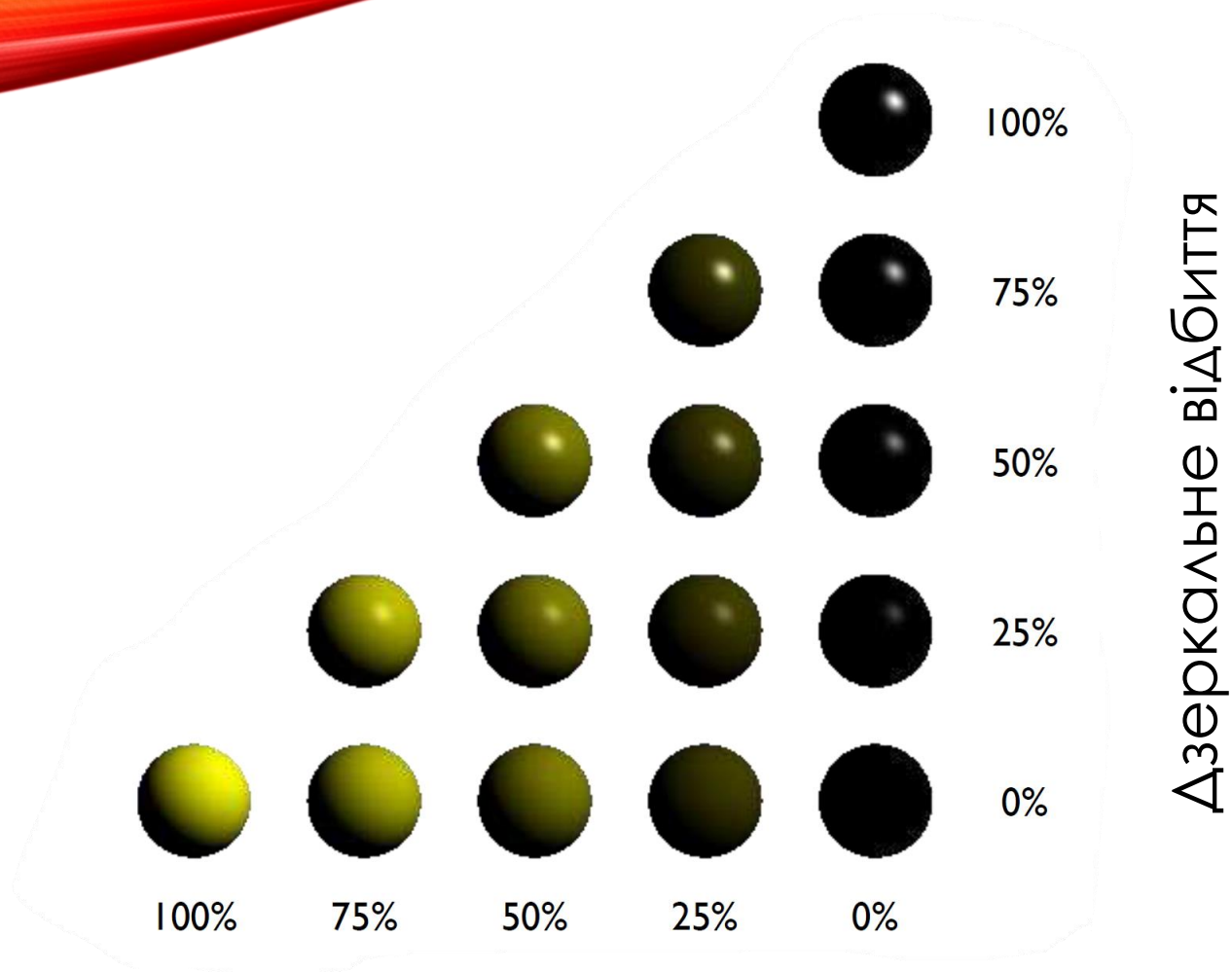
Знайдемо інтенсивність освітлення при таких кутах:

$$I = 1 \cdot 0.15 + \frac{10}{0 + 1} \left(0.15 \cdot \frac{2}{\sqrt{6}} + 0.8 \cdot \left(\frac{9}{2\sqrt{21}} \right)^5 \right) = 8.67.$$

Якщо збільшити кут $\varphi \approx 45^\circ$, то інтенсивність зменшиться:
 $I = 2.8$.

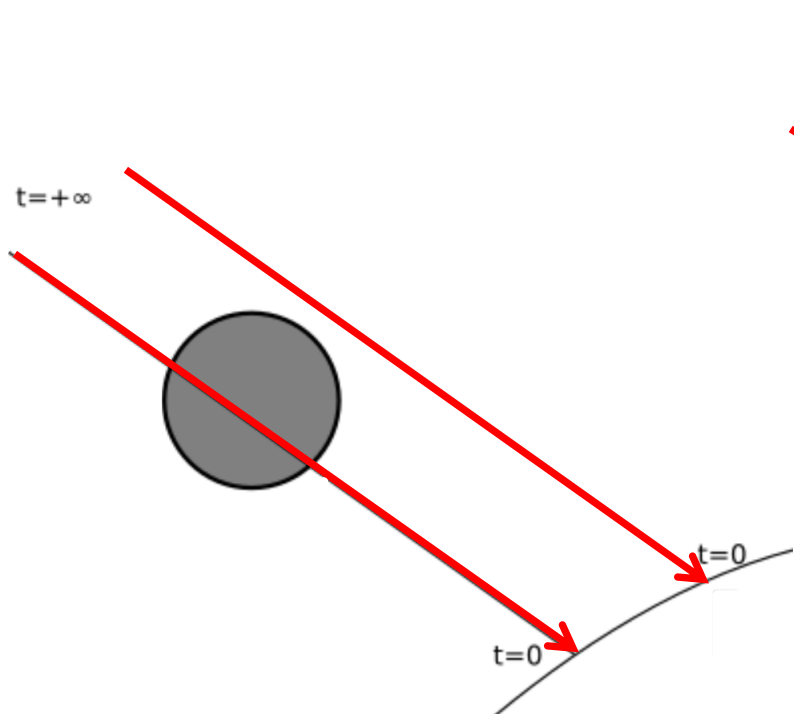
θ	φ	I
10	11	8.92
35		8.67
60		8.19
10	45	3.04
35		2.80
60		2.32
10	85	1.63
35		1.38
60		0.90

Запитання: як це
допоможе нам у
визначенні кольору?

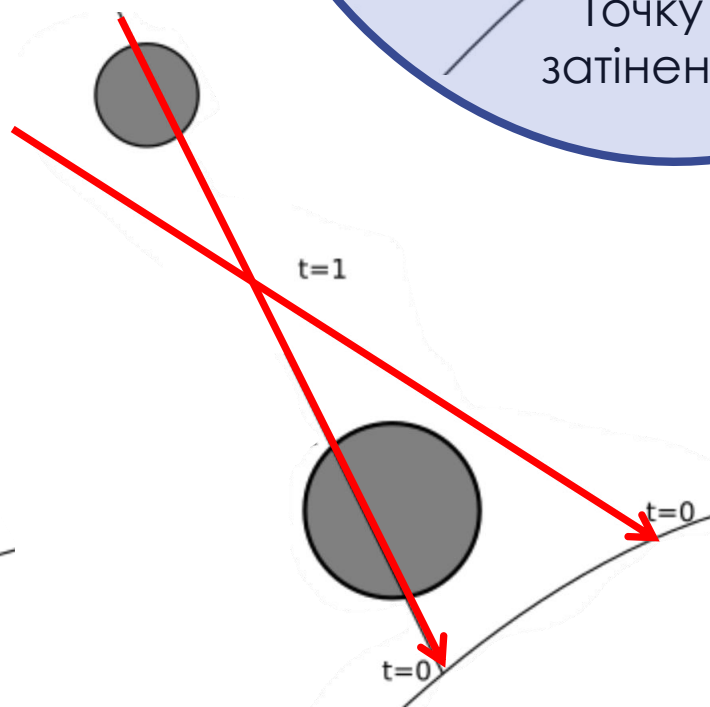

Дифузне відбиття

Обчислення тіней

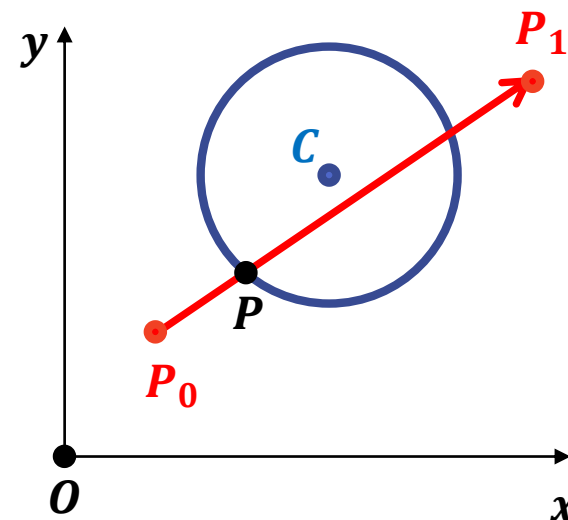
(а) нескінченно віддалене джерело

(б) точкове джерело

Розглянемо проекцію на площину екрану сфери з радіусом R та центром у точці $C(x_C, y_C, z_C)$, яка можливо розташована на шляху світла від джерела до інших об'єктів у сцені, та окремого променя світла, що проходить через точки $P_0(x_0, y_0, z_0)$ та $P_1(x_1, y_1, z_1)$.

Розглянемо промінь світла як вектор. Тоді його рівняння:

$$\bar{p} = \bar{p}_0 + (\bar{p}_1 - \bar{p}_0) \cdot t.$$

Розглянемо коло з центром $C(x_C, y_C)$. Його рівняння:

$$(x - x_C)^2 + (y - y_C)^2 = R^2.$$

Це рівняння можна розглянути як скалярний добуток:

$$(\bar{p} - \bar{c}) \cdot (\bar{p} - \bar{c}) = R^2,$$

де $\bar{p}(x, y)$, $\bar{c}(x_C, y_C)$.

Тоді:

$$(\bar{p}_0 + (\bar{p}_1 - \bar{p}_0) \cdot t - \bar{c}) \cdot (\bar{p}_0 + (\bar{p}_1 - \bar{p}_0) \cdot t - \bar{c}) = R^2.$$

Виконаємо заміну векторів:

$$(\overline{CP_0} + \overline{P_0P_1} t) \cdot (\overline{CP_0} + \overline{P_0P_1} t) = R^2$$

та скористаємось дистрибутивністю скалярного добутку:

$$\overline{P_0P_1} \cdot \overline{P_0P_1} t^2 + 2 \overline{CP_0} \cdot \overline{P_0P_1} t + \overline{CP_0} \cdot \overline{CP_0} - R^2 = 0$$

Введемо нові позначення:

$$k_1 = \overline{P_0P_1} \cdot \overline{P_0P_1}, \quad k_2 = 2 \overline{CP_0} \cdot \overline{P_0P_1}, \quad k_3 = \overline{CP_0} \cdot \overline{CP_0} - R^2.$$

Отже, отримуємо квадратне рівняння:

$$k_1 t^2 + k_2 t + k_3 = 0.$$

Його рішення

$$t_{1,2} = \frac{-k_2 \pm \sqrt{k_2^2 - 4k_1k_3}}{2k_1}$$

(якщо вони є) визначають точку/точки перетину кола з вектором, а отже й відповідають на питання, чи відкидає тінь сфера на інші об'єкти у сцені.

Запитання: який висновок щодо затінення можна зробити для випадків (а) та (б)?

Розглянемо приклад. Нехай задано наступні значення:

$$C(2,2), R = 1, P_0(0,0), P_1(4,3).$$

Тоді:

$$k_1 = \overline{P_0P_1} \cdot \overline{P_0P_1} = (x_1 - x_0)^2 + (y_1 - y_0)^2 = 4^2 + 3^2 = 25,$$

$$k_2 = 2 \overline{CP_0} \cdot \overline{P_0P_1} = 2(x_0 - x_C)(x_1 - x_0) + 2(y_0 - y_C)(y_1 - y_0) = -28,$$

$$k_3 = \overline{CP_0} \cdot \overline{CP_0} - R^2 = (x_0 - x_C)^2 + (y_0 - y_C)^2 - R^2 = (-2)^2 + (-2)^2 + 1 = 7.$$

Отримуємо квадратне рівняння:

$$25t^2 - 28t + 7 = 0.$$

Його рішення:

$$t_1 = \frac{28 - \sqrt{84}}{50} \approx 0.38 \text{ та } t_2 = \frac{28 + \sqrt{84}}{50} \approx 0.74.$$

Рівняння вектору:

$$\begin{cases} x = x_0 + (x_1 - x_0)t = 4t \\ y = y_0 + (y_1 - y_0)t = 3t \end{cases}$$

Отже, точки перетину кола та вектора: $P_A(1.52, 1.14), P_B(2.96, 2.22)$.

Рендеринг

Спрямоване освітлення

Модель освітлення

Методи
«растрового»
тонування полігону

Метод кидання
променів

Пласке
тонування

Метод
Гуро

Метод
Фонга

Глобальне освітлення

Дзеркальні
поверхні

Метод трасування
променів

Дифузні
поверхні

Метод
ВИПРОМІНЮВАНOSTI

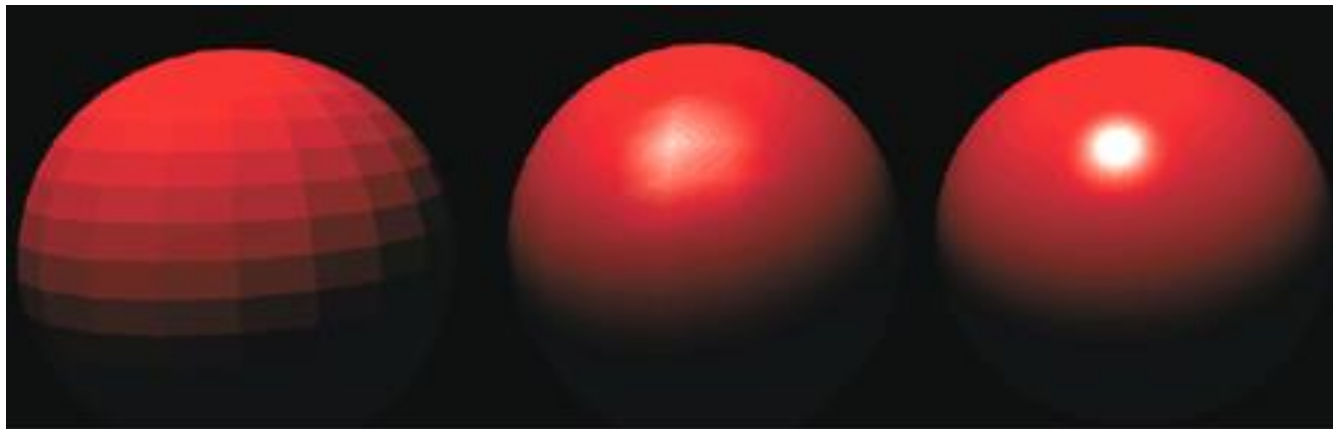
Метод фотонних
мап

Методи тонування (зафарбовування)

- Пласке тонування (*flat shading*)
- Метод Гуро (*Gouraud shading*)
- Метод Фонга (*Phong shading*)

гладке тонування
(*smooth shading*)

«растрові» методи

Flat

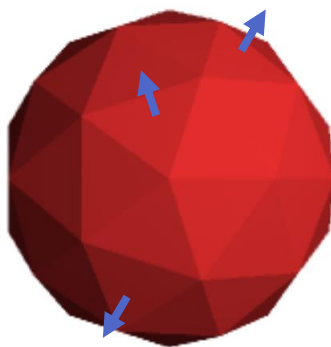
Gouraud

Phong

-
- Метод кидання променів (*ray casting*)

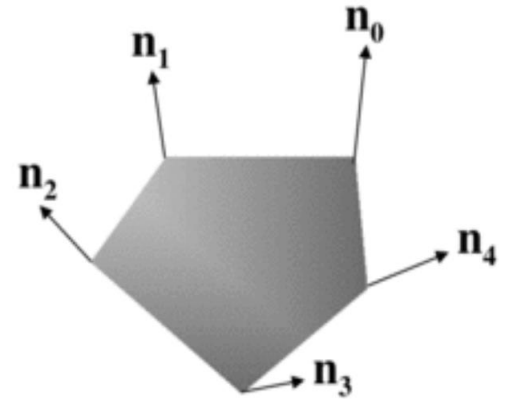
Пласке тонування

- Розрахунок освітлення виконується для однієї точки полігону (встановлюється одна нормаль). Визначене значення кольору розповсюджується на всю поверхню полігону.
- Недолік: об'єкт має вигляд гранованого:

Метод Гуро

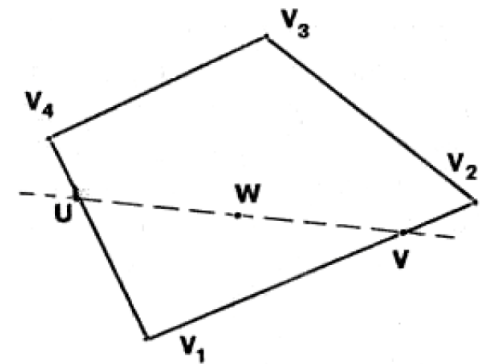
- Обчислюються нормалі до вершин полігону (усереднення для всіх сусідніх граней).
- Обчислюється інтенсивність кольору у вершинах.
- Відбувається інтерполяція значення кольору по лініях сканування.

$$I_U = (1 - u)I_{V_4} + uI_{V_1},$$

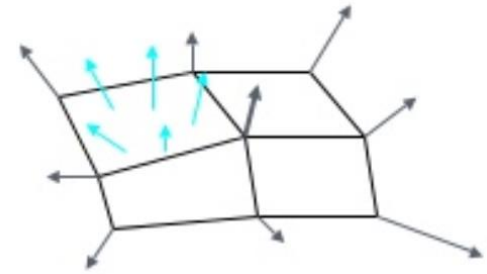
$$I_V = (1 - v)I_{V_1} + vI_{V_2},$$

$$\text{де } u = \frac{|V_4U|}{|V_4V_1|}, 0 \leq u \leq 1, v = \frac{|V_1V|}{|V_1V_2|}, 0 \leq v \leq 1.$$

Метод Фонга

- Обчислюються нормалі до вершин полігону.
- Відбувається інтерполяція нормалей по лініях сканування.
- Обчислюється інтенсивність кольору у кожній точці.

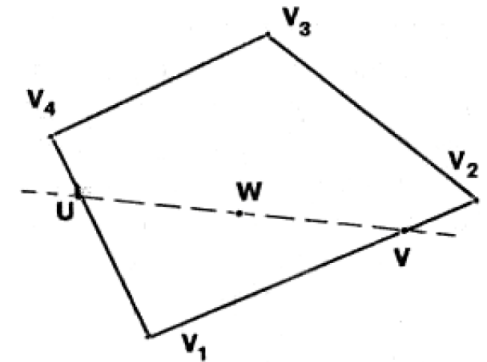
$$n_W = \frac{(1-t)n_U + tn_V}{|(1-t)n_U + tn_V|},$$

$$\text{де } t = \frac{|UW|}{|UV|},$$

$$n_U = (1-u)n_{V_4} + un_{V_1},$$

$$n_V = (1-v)n_{V_1} + vn_{V_2},$$

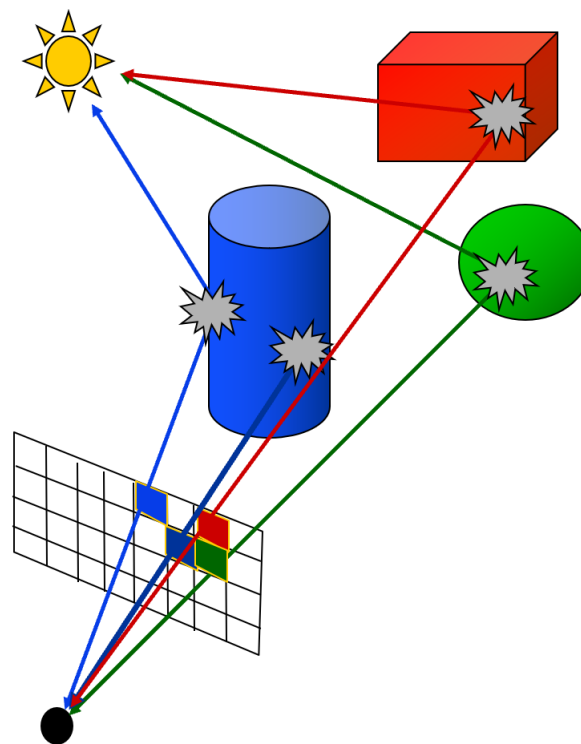
$$\text{де } u = \frac{|V_4U|}{|V_4V_1|}, v = \frac{|V_1V|}{|V_1V_2|}.$$

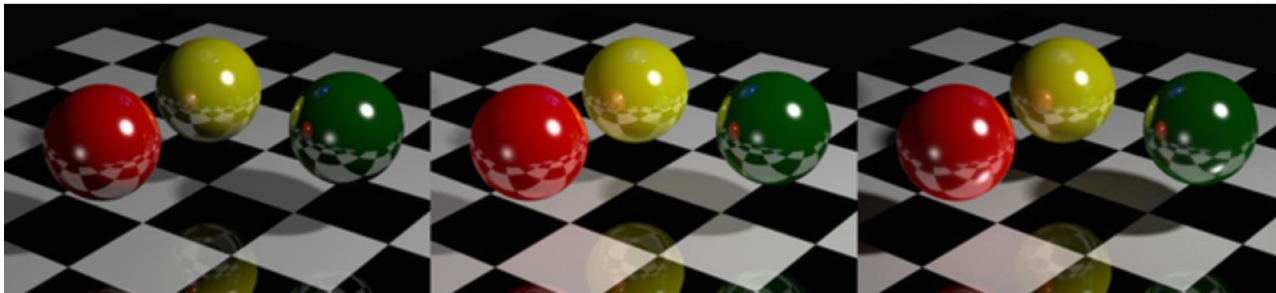
Метод кидання променів

- Основні кроки:
  1. Генерація променя, який проходить через поточний піксель.
  2. Знаходження 1-ї поверхні, що перетинається з цим променем.
  3. Обчислення кольору на основі обраної моделі освітлення.

Методи тонування

- Метод трасування променів (*ray tracing*)
- Метод випромінюваності (*radiosity method*)
- Метод фотонних мап (*photon mapping*)

Трасування променів

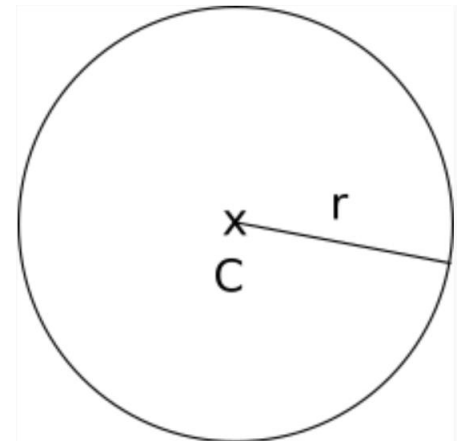
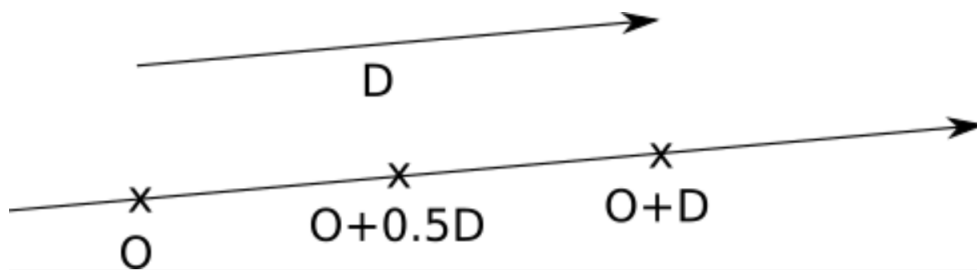
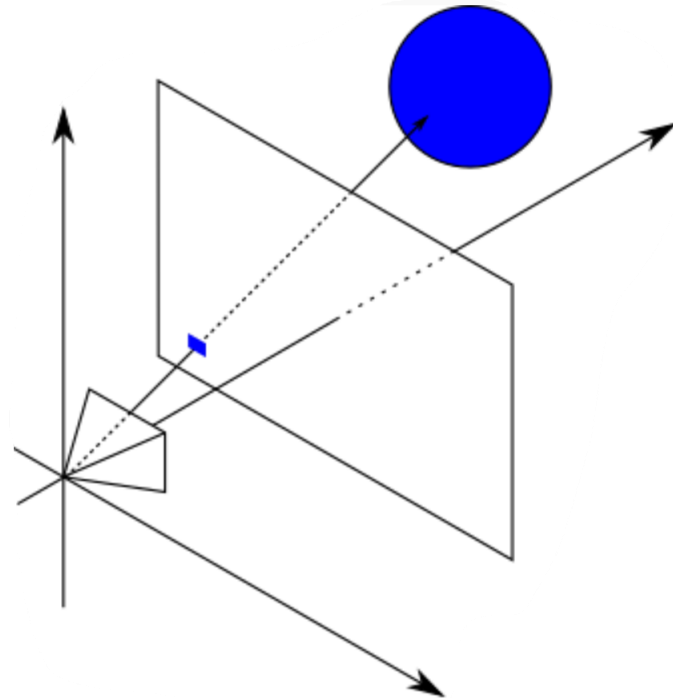
Два види трасування:

- пряме,
- зворотне.

$$\bar{P} = \bar{O} + (\bar{V} - \bar{O})t$$

$$\bar{D} = (\bar{V} - \bar{O})$$

$$\bar{P} = \bar{O} + \bar{D}t$$

$$\langle P - C, P - C \rangle = r^2$$

$$P = O + t\vec{D}$$

$$\langle O + t\vec{D} - C, O + t\vec{D} - C \rangle = r^2$$

$$\vec{OC} = O - C$$

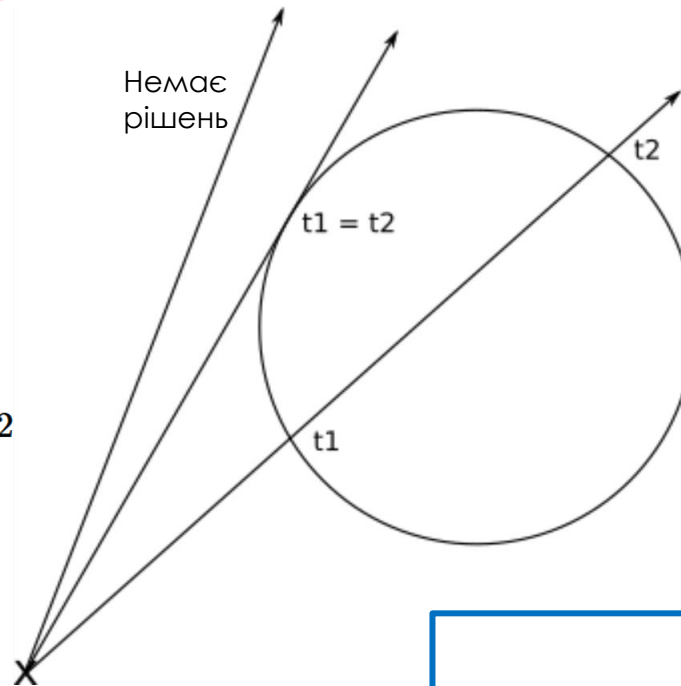
$$\langle \vec{OC} + t\vec{D}, \vec{OC} + t\vec{D} \rangle = r^2$$

$$\langle \vec{OC} + t\vec{D}, \vec{OC} \rangle + \langle \vec{OC} + t\vec{D}, t\vec{D} \rangle = r^2$$

$$\langle \vec{OC}, \vec{OC} \rangle + \langle t\vec{D}, \vec{OC} \rangle + \langle \vec{OC}, t\vec{D} \rangle + \langle t\vec{D}, t\vec{D} \rangle = r^2$$

$$\langle t\vec{D}, t\vec{D} \rangle + 2\langle \vec{OC}, t\vec{D} \rangle + \langle \vec{OC}, \vec{OC} \rangle = r^2$$

$$t^2 \langle \vec{D}, \vec{D} \rangle + t(2\langle \vec{OC}, \vec{D} \rangle) + \langle \vec{OC}, \vec{OC} \rangle - r^2 = 0$$

$$k_1 = \langle \vec{D}, \vec{D} \rangle$$

$$k_2 = 2\langle \vec{OC}, \vec{D} \rangle$$

$$k_3 = \langle \vec{OC}, \vec{OC} \rangle - r^2$$

$$k_1 t^2 + k_2 t + k_3 = 0$$

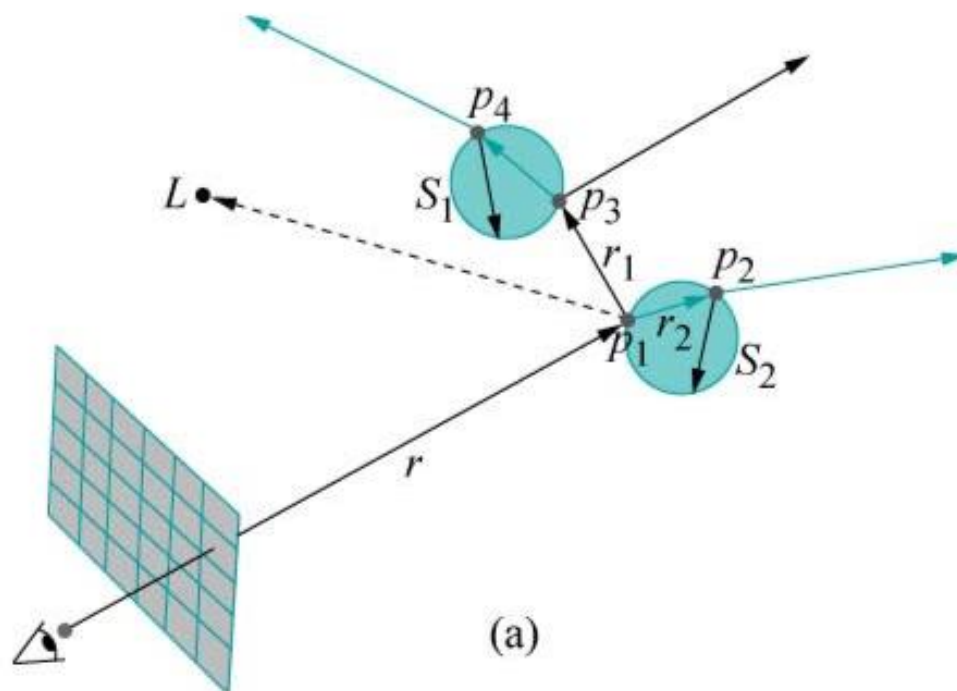
$$\{t_1, t_2\} = \frac{-k_2 \pm \sqrt{k_2^2 - 4k_1 k_3}}{2k_1}$$

$t > 1$ – сцена

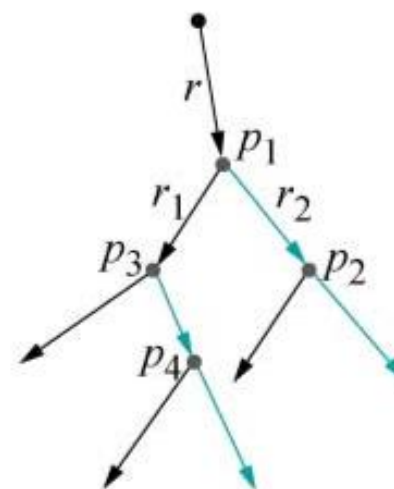
$t < 0$ – простір за камерою

$0 \leq t \leq 1$ – простір між камерою та сценою

- Рекурсивный процесс:

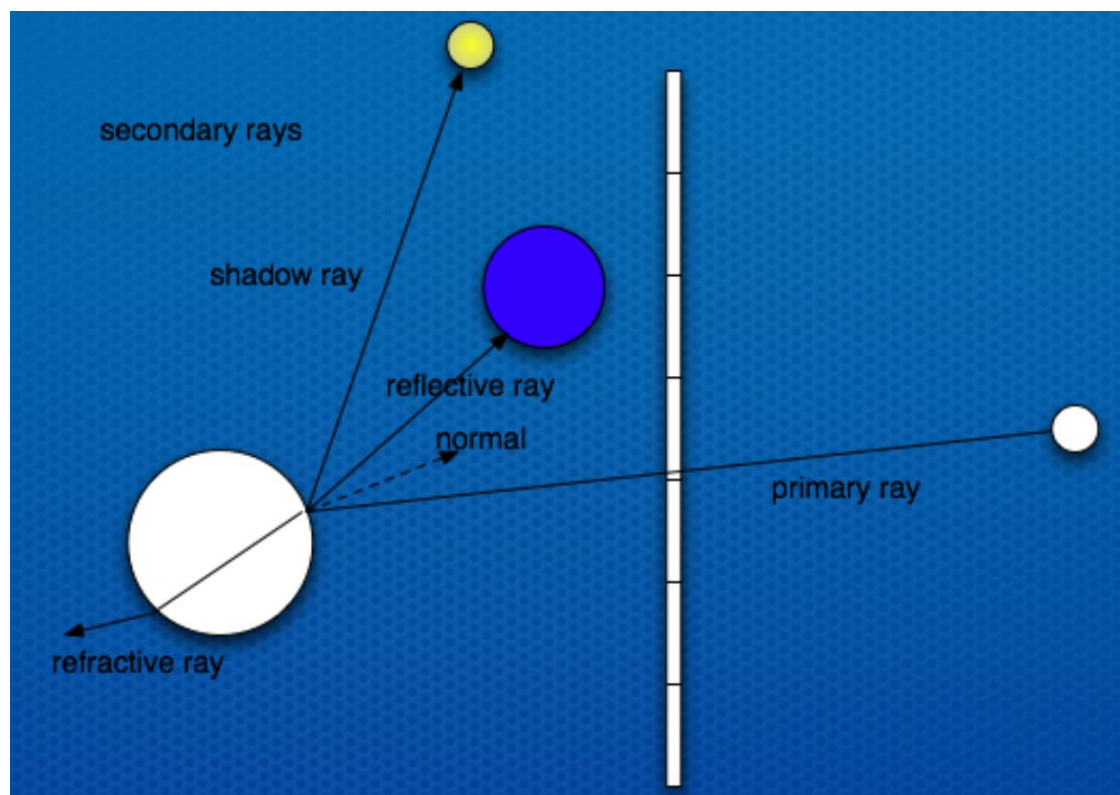
(a)

(b)

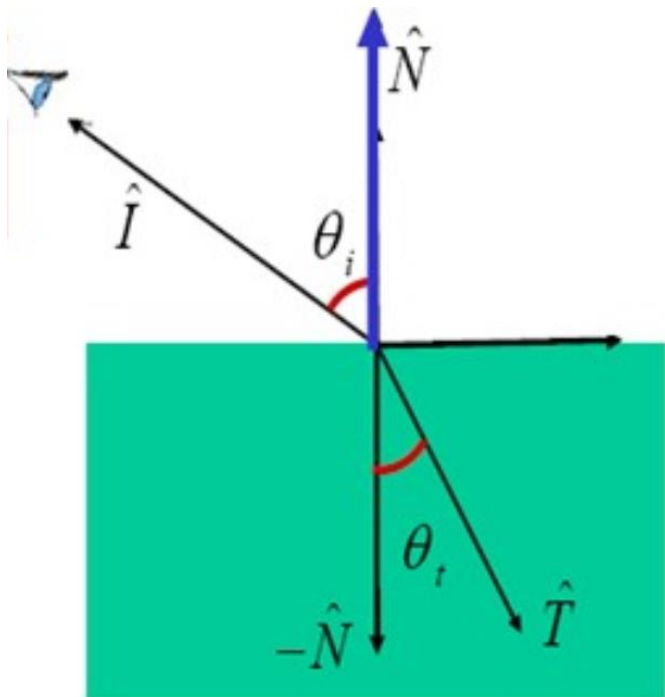
Типи променів:

- первинні,
- вторинні (відбиття, заломлення, тінь).

Обчислення вторинних променів є головною відмінністю методу трасування променів від методу кидання променів, де використовуються лише первинні промені.

- Врахування заломлення – закон Снела:

$$\frac{\sin \theta_i}{\sin \theta_t} = \frac{\eta_t}{\eta_i} = \eta_r$$

Основні кроки алгоритму трасування променів:

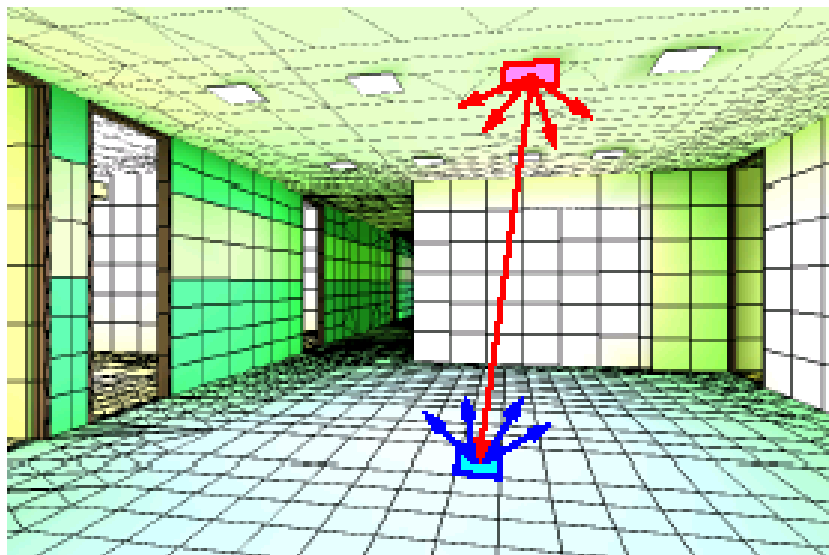
- Для кожного пікселя:

1. Згенерувати первинний промінь.
2. Перевірити, чи перетинається промінь з поверхнею.
3. Якщо є перетин, згенерувати вторинні промені:
  - промінь, що відбивається – для всіх поверхонь,
  - промінь, що заломлюється – для прозорих поверхонь.
4. Для кожного вторинного променю – перейти на п.2.

Метод випромінюваності

- Поверхня кожного об'єкту у сцені складається з фрагментів (*patch*), кожен з яких характеризується однаковим константним значенням світлової енергії;
- Кожен фрагмент / полігон є джерелом світла;
- «Взаємодія» між дифузними поверхнями;
- Закон збереження енергії.

Відмінність від трасування променів:

- не залежить від точки перегляду;
- працює у просторі об'єкту (замість простору зображення);
- глобальне освітлення;
- дифузне відбиття.

Рівняння випромінюваності:

$$B_i = E_i + \rho_i \sum_j B_j F_{ij} ,$$

де B_i – світлова енергія, що «належить» i -ому фрагменту,

B_j – світлова енергія, що «належить» j -ому фрагменту,

E_i – енергія випромінювання i -го фрагмента (дорівнює нулю, якщо ця поверхня не є поверхнею джерела освітлення),

ρ_i – коефіцієнт дифузного відбиття,

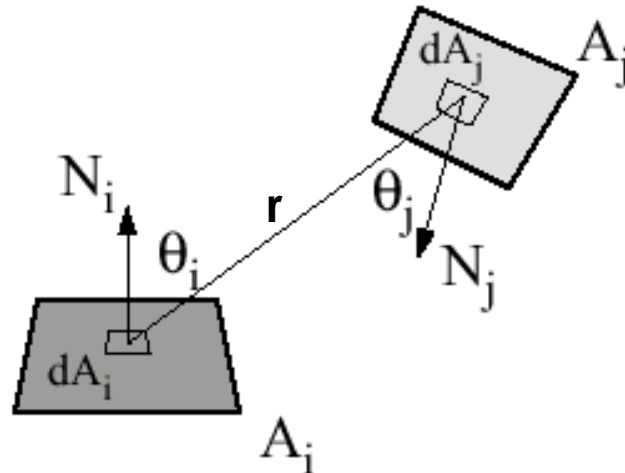
F_{ij} – форм-фактор.

Форм-фактор визначає частку світлової енергії j -го фрагменту, яка досягла i -го фрагменту.

Обчислення форм-фактору:

$$F_{ij} = \frac{1}{A_i} \int_{A_i} \int_{A_j} \frac{\cos \theta_i \cos \theta_j}{\pi r^2} V_{ij} dA_j dA_i$$

$$\text{де } V_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{якщо } dA_j \text{ є видимим з } dA_i \\ 0 & \text{якщо } dA_j \text{ є невидимим з } dA_i \end{cases}$$

Рівняння у матричній формі:

$$\begin{bmatrix} 1-\rho_1 F_{11} & -\rho_1 F_{12} & \cdot & -\rho_1 F_{1n} \\ -\rho_2 F_{21} & 1-\rho_2 F_{22} & \cdot & -\rho_2 F_{2n} \\ -\rho_3 F_{31} & -\rho_3 F_{32} & \cdot & -\rho_3 F_{3n} \\ \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \\ -\rho_n F_{n1} & -\rho_n F_{n2} & \cdot & 1-\rho_n F_{nn} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} B_1 \\ B_2 \\ B_3 \\ \cdot \\ B_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} E_1 \\ E_2 \\ E_3 \\ \cdot \\ E_n \end{bmatrix}$$

A

X

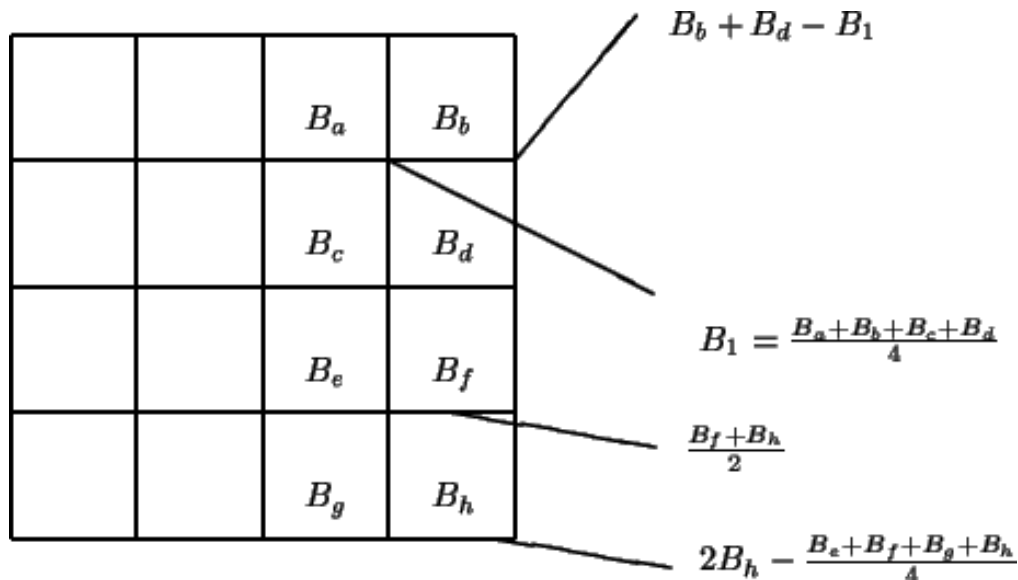
=

B

лінійна система

Основні кроки алгоритму випромінюваності:

1. Розділити сцену на фрагменти (полігони).
2. Обчислити форм-фактори (тобто коефіцієнти передавання світлової енергії між фрагментами).
3. Розв'язати лінійну систему (рівняння випромінюваності).

Обчислення
інтенсивності
освітлення
вершин та
ребер: (білінійна)
інтерполяція

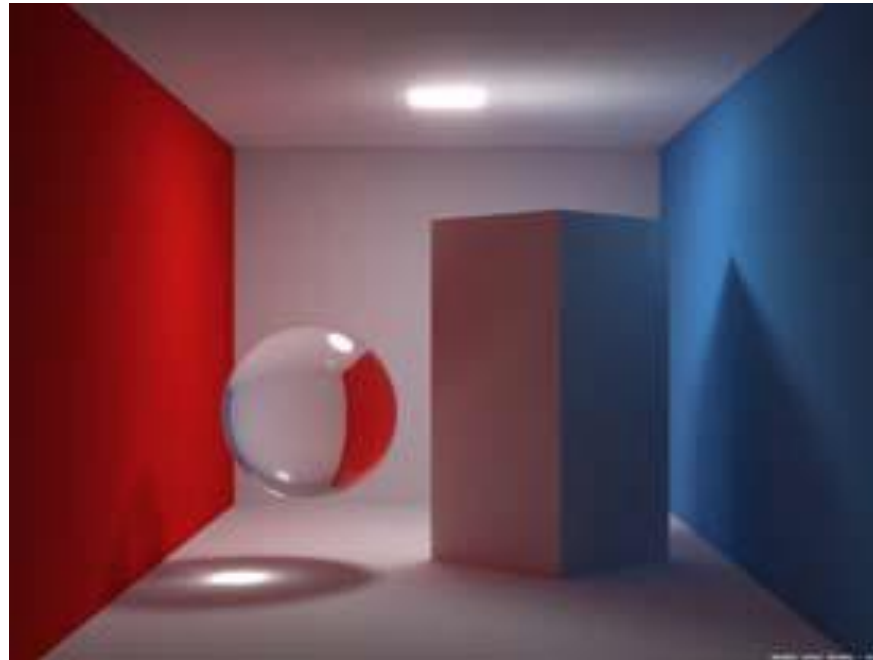
Результат застосування
методу випромінюваності

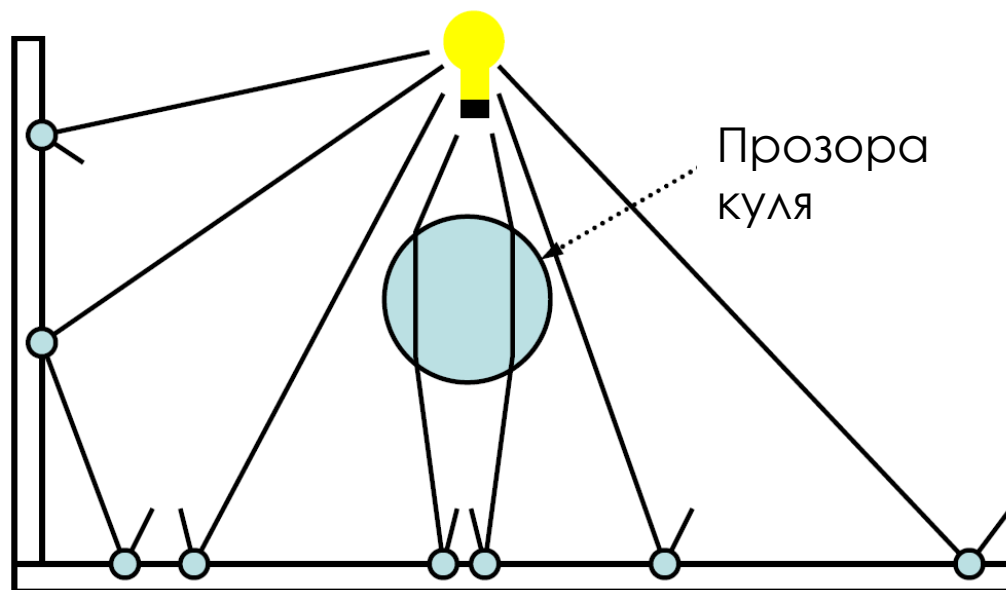
Результат
комбінування методів
випромінюваності та
трасування променів

Метод фотонних мап

- Дозволяє оброблювати не лише дифузні, а й дзеркальні та прозорі поверхні.

Нехай потужність джерела світла складає 100 Вт, тоді при генерації 100 фотонів потужність кожного фотону складе 1 Вт.

Моделювання поширення світлового потоку → метод Монте-Карло:

- 1) для кожного фотону генерується псевдовипадкове значення p ;
- 2) якщо $0 < p \leq p_d$, то відбиття фотону є «дифузним»;
- 3) якщо $p_d < p \leq p_s$, то відбиття фотону є «дзеркальним»;
- 4) якщо $p > p_s$, то фотон абсорбується (далі не поширюється).

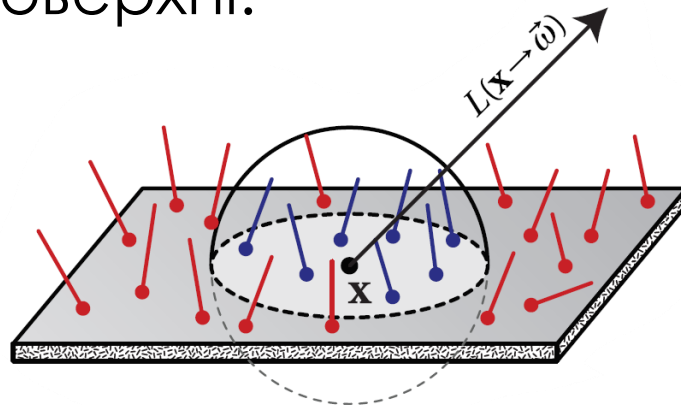

Для кожного фотона зберігається:

- 1) позиція,
- 2) потужність (колір та яскравість),
- 3) напрям руху.

Інформація про всі фотони зберігається у вигляді kd-дерева (бінарного дерева, що розділяє простір площинами, які є паралельними координатним осям) → «фотонна мапа».

Для візуалізації об'єктів сцени визначається сумарне освітлення в околі точки поверхні:

Основні кроки алгоритму фотонних мап:

- *Перший прохід*: трасування фотонів (моделювання розповсюдження фотонів з джерела світла до поверхні).
- *Другий прохід*: рендеринг (візуалізація об'єктів на основі інформації про освітлення з фотонної мапи).

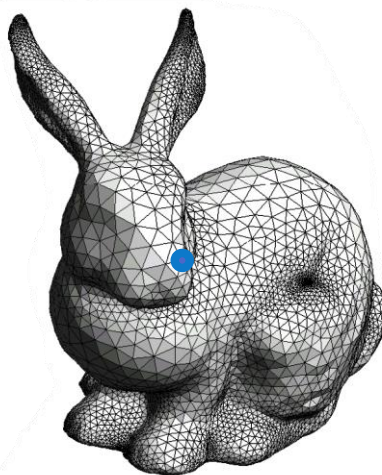
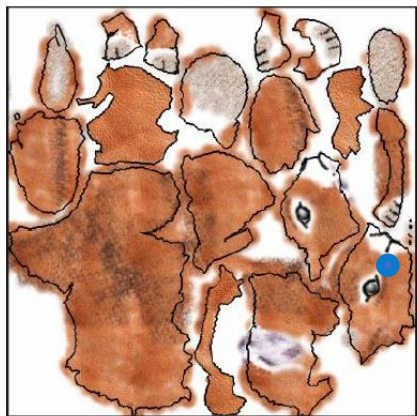
Алгоритми текстурування

Накладання (відображення) текстур та
процедурне текстурування

Що таке текстура?

- Текстура – це зображення, що застосовується для визначення (завдання) характеристик поверхні об'єкту у 3D сцені.
- Накладання текстури (*texture mapping*) – це процес співставлення зображення, що визначає текстуру, та геометричної моделі 3D об'єкту.

Процес відображення текстури:

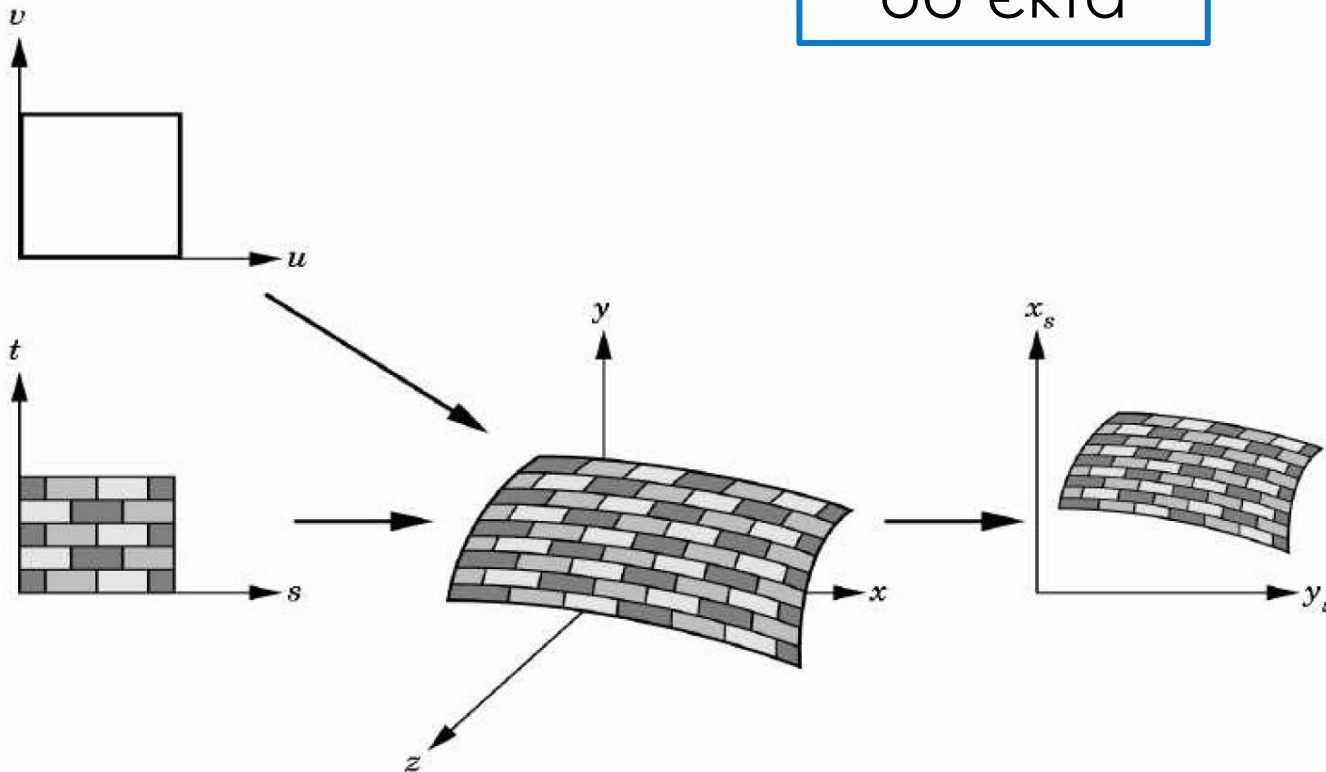
2D простір
текстури

Параметризація

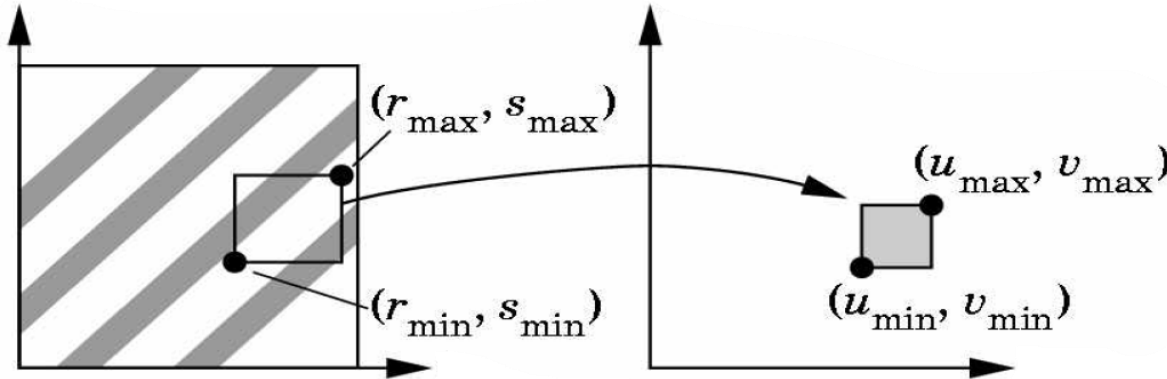
3D простір
об'єкта

Проеціювання

2D простір
екрана

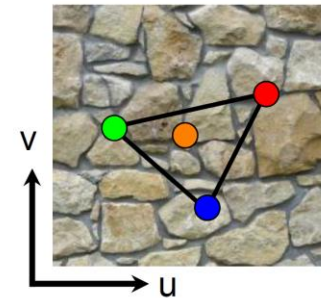
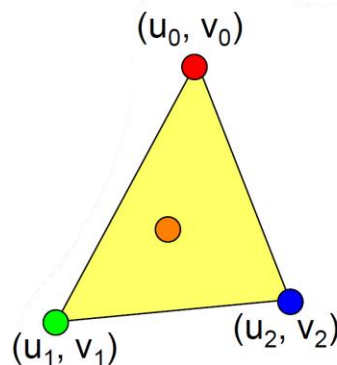

Текстурування на площині

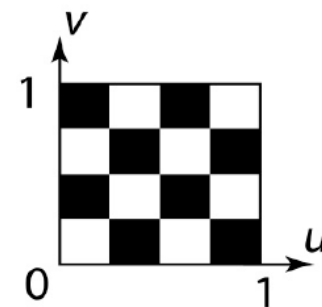
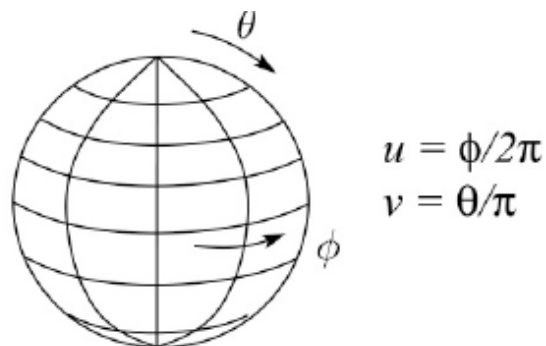
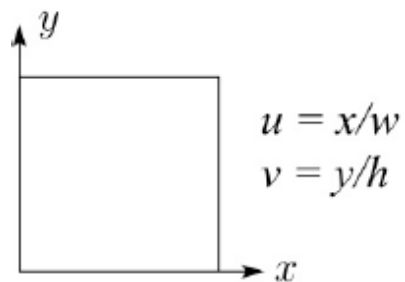

$$u = u_{\min} + \frac{r - r_{\min}}{r_{\max} - r_{\min}} (u_{\max} - u_{\min})$$

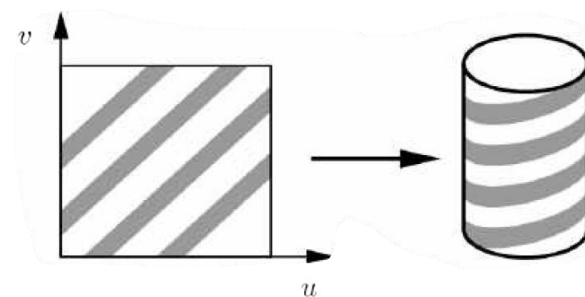
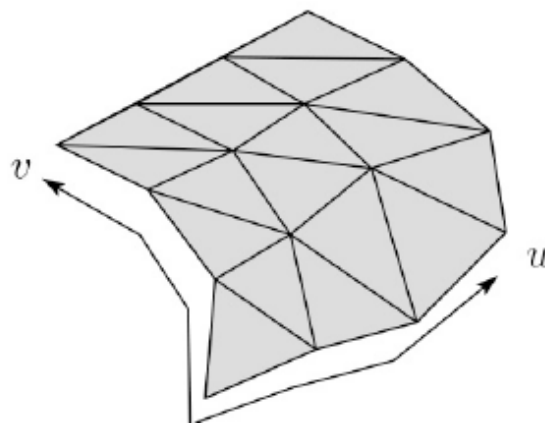
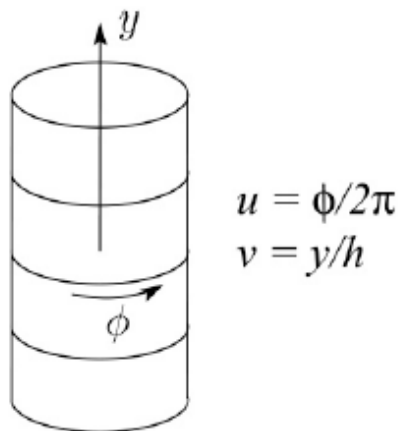
$$v = v_{\min} + \frac{s - s_{\min}}{s_{\max} - s_{\min}} (v_{\max} - v_{\min})$$

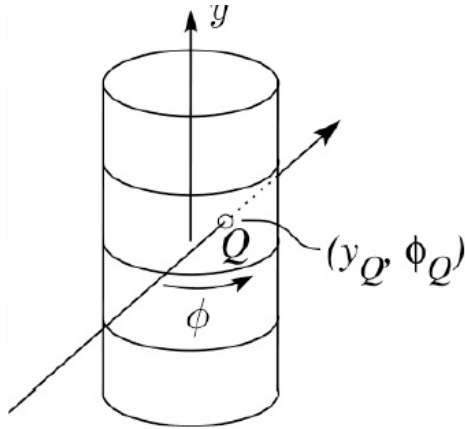
Текстурування на поверхні

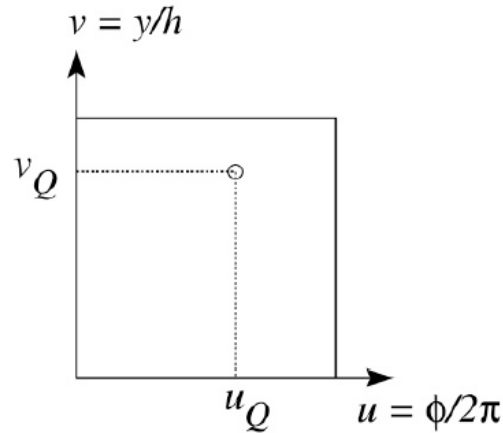
Текстурні
координати

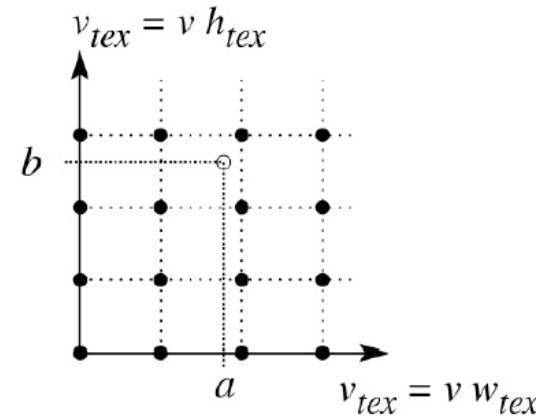
Передискретизація текстур

Кидання променю

Абстрактні текстурні координати

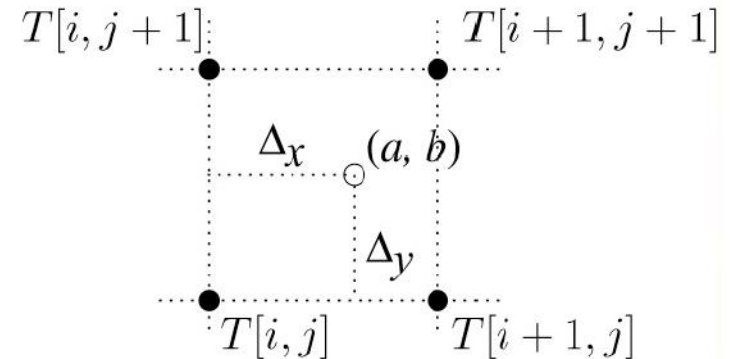
Піксельні текстурні координати

Білінійна інтерполяція:

$$T(a, b) = T[i + \Delta_x, j + \Delta_y] =$$

$$= (1 - \Delta_x)(1 - \Delta_y) T[i, j] + \Delta_x (1 - \Delta_y) T[i + 1, j] +$$

$$+ (1 - \Delta_x) \Delta_y T[i, j + 1] + \Delta_x \Delta_y T[i + 1, j + 1]$$

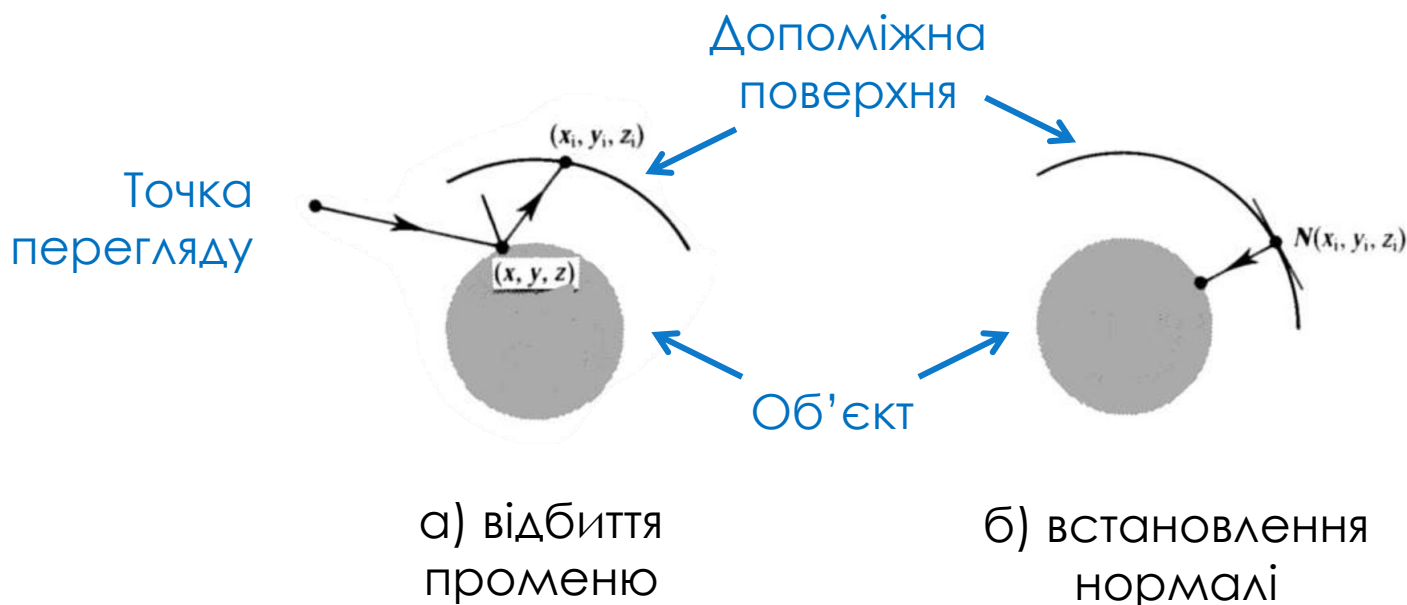
Базовий алгоритм накладання текстур ґрунтується на наступних перетвореннях:

- Для кожного графічного примітиву визначається перетворення M , яке відображає точку (x, y, z) поверхні у текстурні координати: $M(x, y, z) \rightarrow (u, v)$.
- Зображення текстури T є відображенням текстурних координат $u, v \in [0, 1]$ у координати колірного простору: $T(u, v) \rightarrow (r, g, b)$.
- Визначення кольору пікселя, що відповідає точці з координатами (x, y, z) на поверхні, на яку накладено текстуру T визначається за формулою:

$$(r, g, b) = T(M(x, y, z)).$$

Накладання текстур на складні об'єкти відбувається за двоетапним алгоритмом:

1. Відображення текстури на допоміжну поверхню (площина, циліндр, сфера, куб).
2. Проекціювання допоміжної поверхні на площину об'єкта:

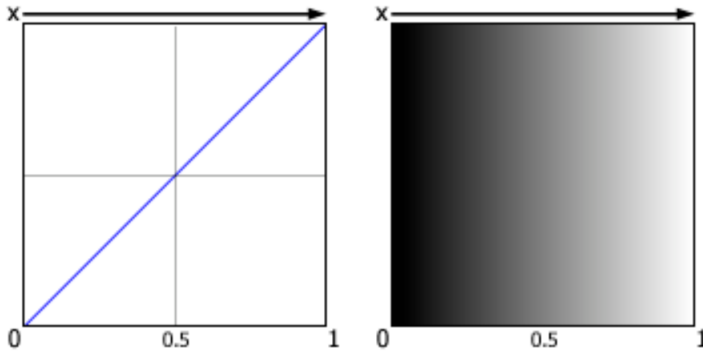
Процедурне текстуровання

Процедурна текстура є результатом таких методів та їх комбінацій:

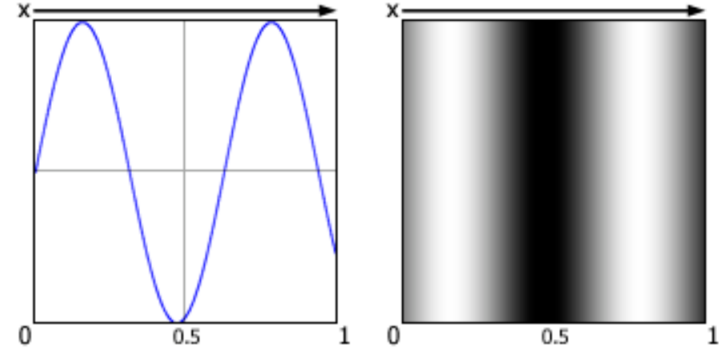
- застосування математичних функцій (наприклад, $\sin$),
- фільтрація,
- застосування діаграм Вороного,
- застосування шуму.

Застосування математичних функцій

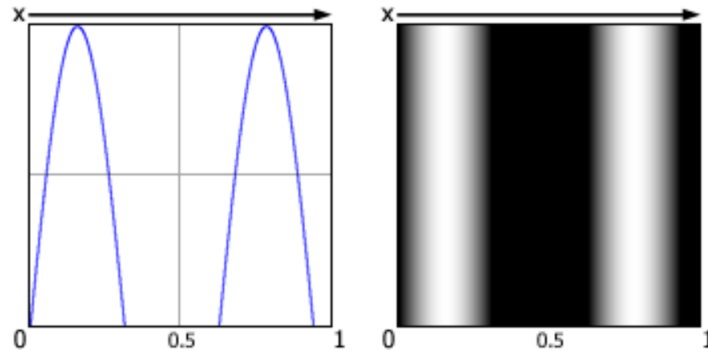
$$f(x) = x$$

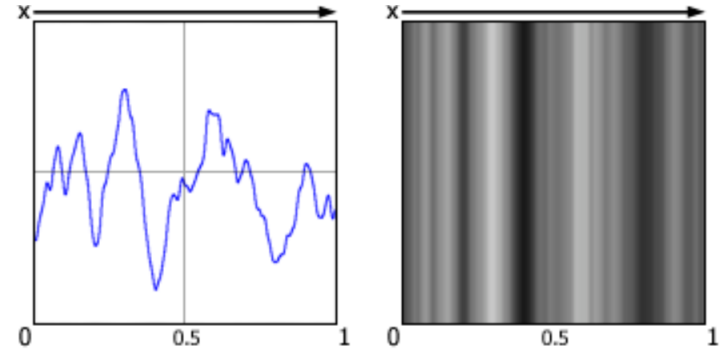
$$f(x) = \frac{1 + \sin(10x)}{2}$$

$$f(x) = \sin(10x)$$

$$f(x) = \text{noise}(10x)$$

Фільтрація

- Згладжування
- Розмиття
- Виділення границь
- Усереднення

Застосування діаграм Вороного

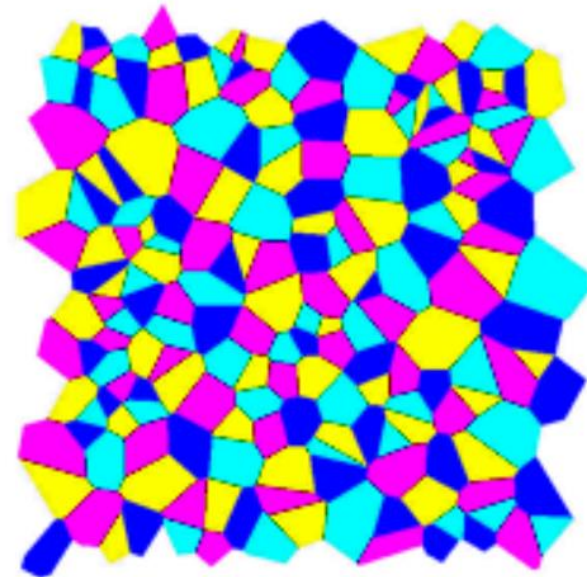
Діаграма Вороного – це розбиття площини на n областей виду:

$$V_i = \left\{ (x, y) : \rho((x, y), P_i) = \min_{k=1 \dots N} \rho((x, y), P_k) \right\},$$

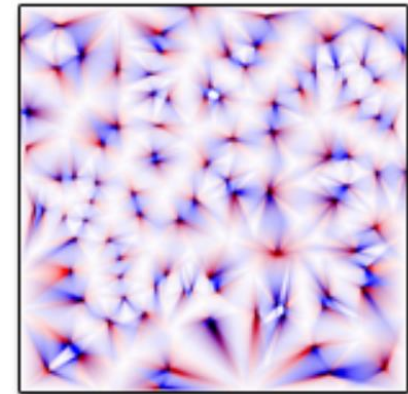
де $P_i(x_i, y_i)$ – точка на площині, $i = [1 \dots N]$;

ρ – метрика, наприклад, Евклідова:

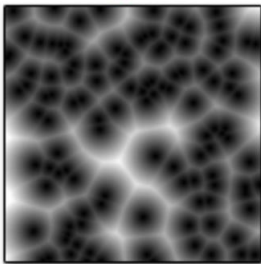
$$\rho(P_1, P_2) = \sqrt{(x_1 - x_2)^2 + (y_1 - y_2)^2}.$$

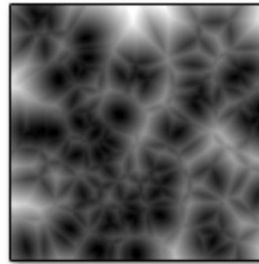
- Приклади застосування діаграм Вороного для процедурного створення текстур:

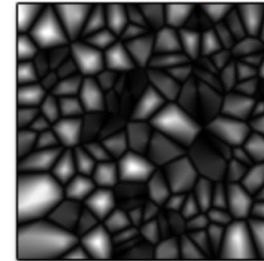
f1

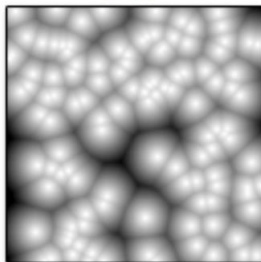
f2

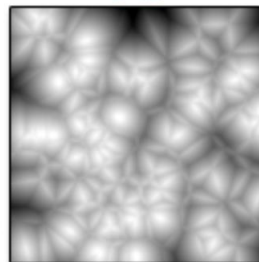
f2 - f1 (Worley)

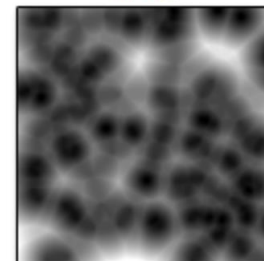
1 - f1

1 - f2

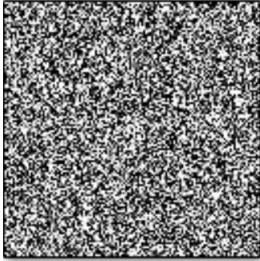
f1 + f2

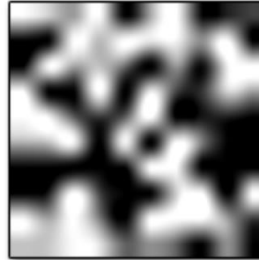

Застосування шуму

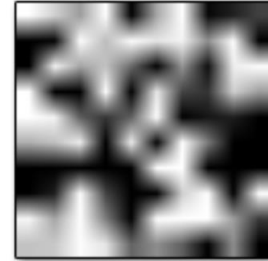
Pure Noise

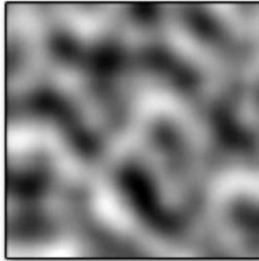
10x10 Bicubic

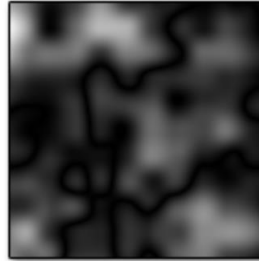
10x10 Bilinear

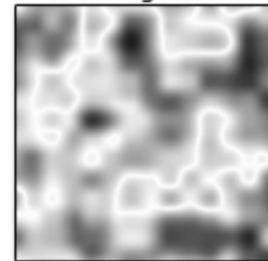
10x10 Gradient (Perlin)

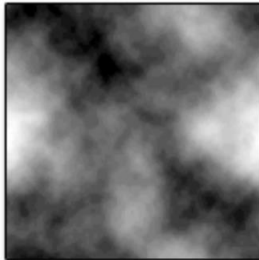
10x10 Inflected Perlin

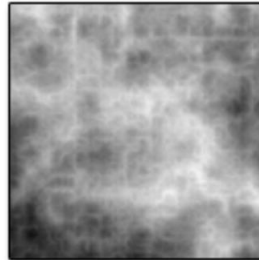
10x10 Ridged Perlin

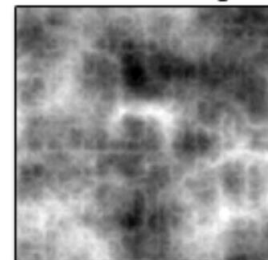
Multi-Octave Perlin

Multi-Octave Inflected

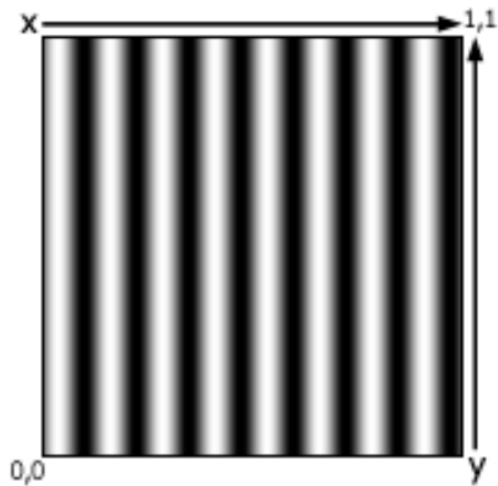

Multi-Octave Ridged

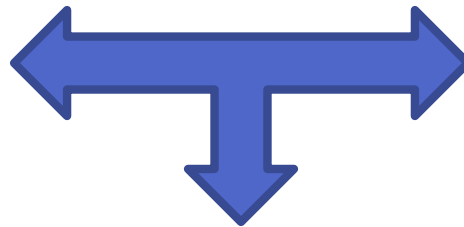
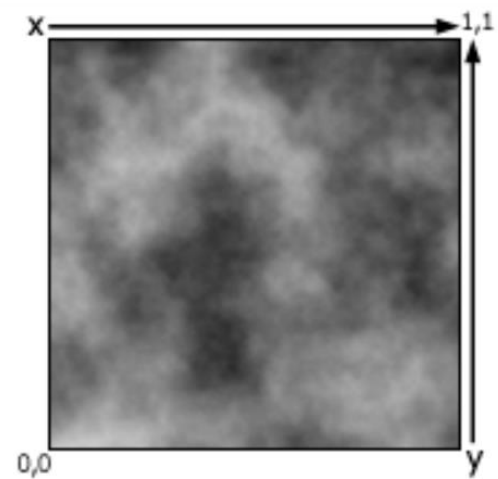

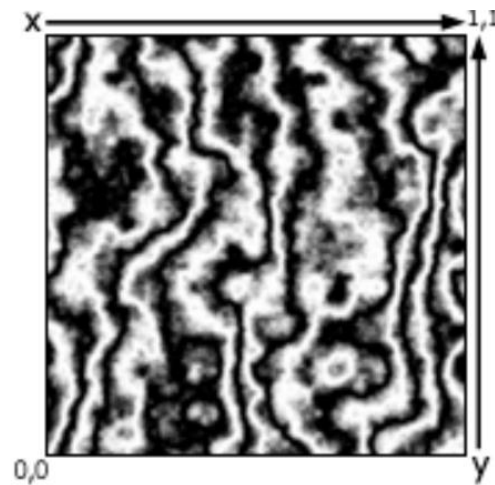
$$f(x, y) = \frac{1 + \sin(50x)}{2}$$

$$f(x, y) = \text{noise}(5x, 5y)$$

$$f(x, y) = \frac{1 + \sin\left(50\left(\frac{x + \text{noise}(5x, 5y)}{2}\right)\right)}{2}$$

Питання?

ЗАФАРБОВУВАННЯ

Слайди до лекцій з дисципліни
«Математичні та алгоритмічні основи комп'ютерної графіки»

Лектор: к.т.н., доцент Сулема Є.С.

Каф. ПЗКС, ФПМ, КПІ ім. Ігоря Сікорського
2019/2020 навч. рік